

Δ Res. =

Thema
Combineren

“Als zich een leerling meldt met
FD-klachten sta ik voor hem klaar”

Δ Boudewijn Wiskundeleraar met optiekroeping

Olly Satoer is geen onbekende in de wereld van de optiek. Met zijn organisatie Functionele Oogzorg Nederland timmert hij flink aan de weg om aandacht te vragen voor visuele disfuncties zoals fixatiedisparatie: een fenomeen dat nogal eens ten onrechte wordt aangezien voor dyslexie en vaak goed te verhelpen is. Maar Satoer is geen oogarts, orthoptist of optometrist. Hij staat voor de klas als wiskundeleraar. Vanwaar deze ongebruikelijke combinatie?

Tekst: Theo Peeters

Olly Satoer: “Er zijn scholen waar maar liefst een derde van de leerlingen door moet gaan voor dyslectisch.”

Nee, een goede klant hebben optieklaken niet aan hem. Olly Satoer staat al ruim 30 jaar voor de klas, maar kan nog prima zonder bril door het leven. Zijn onderwijs carrière startte hij in 1984 op het tegenwoordige Kennemer College als informatica-docent, en werd later leraar wiskunde. Inmiddels geeft hij ruw elf lessen wiskunde aan de bovenbouw van het Jac.P. Thijssen College in Castricum “en sinds dit jaar weer eens een brugklas. Geweldig, die jonge gasten!” Inclusief voorbereiding lessen, nakijken, vergaderen en buitenschoolse activiteiten is Satoer zo'n 16 uur per week bezig met zijn docentschap. “In mijn beginjaren was ik nog veel tijd kwijt aan voorbereiding. Maar na zoveel jaar zit het vak wiskunde er bij mij wel ingebakken. Het scheelt ook dat ik goed met de leerlingen overweg kan en orde in de klas kan houden, anders is het onderwijs a hell of a job.” Aanvankelijk leek het er niet op dat Olly Satoer leraar zou worden, laat staan in het vak wiskunde. “Op de middelbare school was ik een matige wiskundeleerling als je naar mijn cijfers keek. Maar in scheikunde blonk ik uit. Tijdens mijn

chemieopleiding kreeg ik veel wiskunde, maar veel hielp dat niet.” Wel wist Satoer ‘iets’ meer van computers dan gemiddeld. En toen hij bij toeval voor een paar maanden inviel als docent informatica begon zijn interesse voor wiskunde te groeien. “Mijn wiskundeleraar Jos Bongers kon uitstekend uitleggen. Hij heeft mij aangestoken met zijn passie voor het vak. Uiteindelijk ben ik zelfs cum laude geslaagd, ook voor de pedagogisch-didactische aantekening. En zo geef ik nu mijn enthousiasme weer doot aan mijn eigen leerlingen.”

Rugzakje

Volgens Olly Satoer is het beroep van docent wel veeleisender geworden. “Meer dan vroeger hebben leerlingen behoefte aan een goed luisterend oor. Ze moeten ook met vragen bij je durven aankomen die niets te maken hebben met je vak. Vergeet niet dat veel kinderen twee werkende ouders hebben. Er is thuis minder aandacht voor ze. Onlangs vroeg ik in een 4 havo-klas bij wie van de leerlingen de ouders gescheiden zijn. Je zou bijna moeten vragen wie géén gescheiden ouders hebben

om minder vingers in de lucht te zien. De emotionele schade is vaak bij dit soort kinderen enorm. Zij zitten met opgekropte boosheid en schuldgevoel en dreigen te ontsporen. Volledig onterecht natuurlijk, maar een beetje extra warmte en aandacht doet al wonderen. Door bezuinigingen worden leerlingen 'met een rugzakje' in het regulier onderwijs gezet. Dat is een extra zorg en belasting voor de docenten."

De inhoud van de rugzakjes kan van alles zijn: emotionele problemen maar ook medische, allergieën, ADHD. En dyslexie natuurlijk: in feite indirect de aanleiding voor Satoers 'bekering' tot de optiek. "Ruim tien jaar geleden begon ik me af te vragen waarom brugklasleerlingen met een havo-vwo-niveau niet in staat waren om simpele kubussen en andere driedimensionale lichamen te tekenen, zoals een piramide of een kegel. Laat staan een octaëder. Ik kreeg de gekste constructies te zien. Daarnaast bekwam ik het gevoel dat leerlingen soms wel erg makkelijk het stempel dyslectisch kregen. De wetenschappelijke norm is dat zo rond drie procent van de bevolking dyslectisch is. Maar er zijn scholen waar maar liefst een derde van de leerlingen door moet gaan voor dyslectisch. Ik ben me in de materie gaan verdiepen en kwam erachter dat veel van die leerlingen een visuele disfunctie hadden. Een probleem dat vaak relatief eenvoudig te verhelpen is." Zoetjesaan werd Oly Satoer een expert op het gebied van visuele disfuncties. In 2003 richtte hij FON op (Functionele Oogzorg Nederland), een platform waarin professionals uit onderwijs, oogheelkunde en de (para)medische wereld samenwerken met de aangesloten opticiens en optometristen, om het publiek

te informeren en te adviseren over visuele disfuncties en de gevolgen daarvan. De collega-docenten van Satoer vonden het een boeiend verhaal, zeker toen in 2004 de onderwijsvakbladen *Leerkracht* en *De Nieuwe Wiskrant* aandacht besteedden aan zijn bevindingen. Inmiddels werkt hij ook nauw samen met het optiekonderwijs. "Op het Regiocollege in Zaandam zien de optiekdocenten kennis van binoculaire disfuncties zoals fixatiedisparatie (FD) als een waardevolle aanvulling op de optiekkennis van studenten. Kort geleden heb ik voor de eindexamengroep een workshop binoculaire visuele screening gehouden. De studenten vonden het heel interessant en belangrijk." Uiteraard komt zijn didactische achtergrond hem hierbij goed van pas. "Ik ben zo langzamerhand wel in staat om een goede professionele cursus te geven, waarbij je van te voren zowel de operationele als de algemene doelstel-

"Het valt mij op dat heel opticiens (nog) niet weten wat een FD inhoudt." Daarom verzorgt Oly Satoer regelmatig voorlichtingsbijeenkomsten over fixatie disparatie.

"Met het oog op de vergrijzing ligt hier voor optiekzaken een enorme kans, als ze zich bekwalen in totale (functionele) oogzorg."

"Met de FON werken we samen met de ANWB: Verkeersveiligheid en goede visuele vaardigheden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden."

lingen kunt beschrijven en toetsen. Vaak zie ik in de branche optiekprofessionals – op zich superbekwame vakmensen – toch vastlopen als het erom gaat hun kennis over te dragen. Dat je zelf iets begrijpt wil nog niet zeggen dat je het anderen kunt uitleggen."

Half werk

Volgens Olly Satoer hoort een zichzelf respecterende opticien ook basiskennis te hebben van FD. "Het valt mij op dat heel opticiens (nog) niet weten wat een FD inhoudt. Door middel van een paar simpele tests kun je direct vaststellen of er mogelijk sprake kan zijn van een FD. Met alle respect, maar een standaard visusrefractie zonder het uitsluiten van een (verstoorde) FD is in feite half werk. Ik heb meer respect voor de opticiens die aan zijn klant aangeeft dat er sprake is van een oogbalansstoornis, en die klant vervolgens doorverwijst naar een gespecialiseerde collega, dan voor een opticien die heeft gezien dat er meer aan de hand is dan een brekingsfout, maar toch overgaat op de verkoop van een bril met de gemeten sterkte."

Hoeveel tijd de wiskundeleraar met zijn werk voor FON kwijt is kan hij niet zeggen. "Dat is lastig omdat ik heel veel FON-werk er even tussendoor doe. Onze website wordt druk bezocht. Via de site krijg ik heel veel vragen van professionals uit alle hoeken van de oogzorgwereld. Ook beantwoord ik

veel vragen van particulieren. Dat kost vaak heel veel tijd, maar ik probeer iedereen zo goed mogelijk te helpen. Als ik een schatting moet wagen denk ik: gemiddeld vier uur per dag."

Grenzen

Wat vindt de werkgever van Olly Satoer van zijn nevenactiviteiten? "De directie juicht mijn werk van harte toe, maar er zijn weinig mogelijkheden deze structureel in te bedden in mijn core business als docent. Er zit ook geen speciale beloning aan vast, bijvoorbeeld in de vorm van taakuren. Ik voer op school op non-profit basis screenings uit. Er zou meer mogelijk zijn als ik een aanstelling hebben als remedial teacher, maar dat is nu eenmaal niet zo. Het betekent wel dat ik mijn grenzen moet aangeven. Ik heb tenslotte maar één lijf."

De school zet zichzelf niet speciaal op de kaart met extra aandacht voor visuele disfuncties. "Maar dat hoeft ook niet", zegt Olly Satoer. "Op landelijk niveau gaat het al uitstekend. Met de FON werken we zelfs al samen met de ANWB. Verkeersveiligheid en goede visuele vaardigheden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De meeste optiekbedrijven houden zich echter alleen bezig met de centrale gezichtsscherpte (lengtere fractie), terwijl vaststaat dat de meeste verkeersongevallen juist vanuit de periferie voortkomt. Ook de diepteperceptie bij veel mensen is bijzonder matig. Verder blijkt uit onderzoek dat naarmate mensen ouder worden, hun visuele vaardigheden steeds meer afnemen. Met het oog op de vergrijzing ligt hier voor optiekbazen een enorme kans, als ze zich bekwamen in totale (functionele) oogzorg." Er zijn dus geen leerlingen die speciaal voor het 'Thijssse' kiezen vanwege de aandacht voor visuele disfuncties? "Dat denk ik niet. Ik zou ook liever hebben dat ze voor onze school kiezen vanwege de kwaliteit van het wiskundeonderwijs. Maar mocht onverhoopt een leerling FD-klachten blijken te hebben, dan sta ik voor hem of haar klaar."

"Kort geleden heb ik voor de eindexamengroep op het Regiolcollege een workshop binoculaire visuele screening gehouden."

Interesse in het onderwerp fixatiedisparatie?

Meer informatie is te vinden op de website van de FON: www.info-fo.nl
Contact: Olly Satoer, E olly@info-fo.nl